

УДК 657.446

Нагірняк М. Ф., аспірант
Науковий керівник: Мороз Ю. Ю., професор кафедри
національної безпеки, публічного управління
та адміністрування, д.е.н., професор
Державний університет «Житомирська політехніка»

Облік об'єктів оподаткування та податкових зобов'язань за місцевими податками і зборами

Управління місцевими податками і зборами здійснюється на основі використання якісної і достовірної інформації, яка формується в системі бухгалтерського і управлінського обліку платників податків щодо об'єктів оподаткування та податкових зобов'язань. Платнику податків важливо своєчасно отримувати інформацію, яка б дозволяла уникати порушень податкового законодавства та забезпечувала правильність нарахування і своєчасність сплати податкових платежів.

Питання інформаційного забезпечення формування податкових зобов'язань є пріоритетним і для контролюючих органів ДПС України в контексті можливості організації комплаєнс-контролю з метою попередження та виявлення фактів ухилення від сплати податків.

Одним із важливих напрямів організації облікової системи в частині підвищення ролі в уникненні порушень при формуванні податкових зобов'язань за місцевими податками і зборами є її розвиток на інтеграційних засадах.

Створення якісного інформаційного продукту щодо місцевих податків і зборів передбачає необхідність інтеграції балансового і позабалансового бухгалтерського обліку, оперативного-технічного та управлінського обліку і податкових розрахунків.

Інтегрований облік – це процес ідентифікації, вимірювання та накопичення в певних реєстрах даних про господарювання, їх аналіз і контроль, підготовка, інтерпретація, надання широкої інформації для використання менеджментом у плануванні, оцінці та управлінні підприємством з метою забезпечення оптимального використання його ресурсу [8, с. 91 - 92].

Перелічені вище процеси в площині місцевих податків і зборів забезпечують ідентифікацію об'єктів оподаткування, вимірювання та накопичення в певних реєстрах даних про податкові зобов'язання, їх аналіз і контроль, підготовку податкової звітності, інтерпретацію, надання широкої інформації для використання стейкхолдерами у плануванні, оцінці та управлінні податками з метою забезпечення достовірних показників у сфері оподаткування, попередження та виявлення фактів ухилення від сплати податків [1; 2; 7].

Взаємодія цих процесів в єдиній обліковій інформаційній системі породжує інтегральний економічний ефект [3], який дозволяє оптимізувати податкові зобов'язання та зменшувати податкові ризики.

Включення в інтеграційну облікову систему платника податків господарських операцій, пов'язаних з оподаткуванням і податковими розрахунками, сприяє створенню умов для попередження податкових ризиків та формування сукупності суб'єктів господарювання з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства (клуб білого бізнесу) [5].

Об'єкти оподаткування місцевих податків і зборів формуються суб'єктами господарювання відповідно до їх видів за наступним переліком:

- 1) об'єкти житлової та нежитлової нерухомості як загальна площа (кв.метрів) в розрізі окремих аналітичних рахунків в системі бухгалтерського обліку;
- 2) легкові автомобілі з року випуску яких минуло не більше 5 років (включно) та середня ринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати;
- 3) загальна кількість діб тимчасового розміщення у місцях проживання (ночівлі) в розрізі внутрішніх і в'їзних туристів;
- 4) земельні ділянки (кв.метрів) відведені для паркування транспортних засобів в розрахунку кожного дня провадження діяльності;
- 5) нормативна грошова оцінка земельної ділянки що перебуває у власності (володінні на праві постійного користування), наданої у користування на умовах оренди (для державної і комунальної власності);
- 6) об'єкти суб'єктів господарювання спрощеної системи оподаткування:
 - першої групи – обсяги доходу в межах 167 розмірів мінімальної заробітної плати;
 - другої групи – обсяги доходу в межах 834 розміри мінімальної заробітної плати;
 - третьої групи – обсяги доходу в межах 1167 розмірів мінімальної заробітної плати;
 - четвертої групи – площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) на правах власності (користування), оренди.

Доходами платника єдиного податку як об'єкта контролю за розрахунками податкових зобов'язань є будь-який дохід без ПДВ отриманий в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій), матеріальній або нематеріальній.

Секція 3. Проблеми теорії та практики бухгалтерського обліку, контролю і аналізу

Формування інформаційних ресурсів про об'єкти оподаткування житлової і нежитлової нерухомості та легкових автомобілі має забезпечуватися на підставі даних інвентарних карток обліку об'єкта основних засобів [6] як реєстрів аналітичного обліку з виділенням їх на окремих субрахунках другого порядку рахунку 10 «Основні засоби» та субрахунка 103 «Будинки та споруди» і 105 «Транспортні засоби».

Облік доходів суб'єктів господарювання за спрощеною системою оподаткування для потреб сплати податків має здійснюватися у довільній формі у паперовому та/або електронному вигляді, а також через електронний кабінет шляхом їх помісячного відображення [4; 5]. Суб'єкти господарювання спрощеної системи оподаткування які є платниками ПДВ додатково ведуть облік витрат. Підставою для відображення господарських операцій мають бути первинні документи, а для юридичних осіб обов'язкове ведення бухгалтерського обліку, і зокрема, щодо доходів на рахунках класу 7 «Доходи і результати діяльності».

Податкові зобов'язання за наявність у платника податків об'єктів місцевих податків і зборів обчислюється за відповідними розрахунками.

$$\text{МПЗ} = (\text{ОПЗ} - \text{НПЗ}) \times \text{СПЗ} = \text{БПЗ} \times \text{СПЗ}; \text{БПЗ} = \text{ОПЗ} - \text{НПЗ},$$

де МПЗ – сума місцевого податку (збору); ОПЗ – величина об'єкта оподаткування місцевого податку (збору); НПЗ – неоподатковувана величина об'єкта оподаткування (пільги та інші виключення); ЦПЗ – ставка податку за одиницю об'єкта оподаткування; БПЗ – база оподаткування.

Платники місцевих податків і зборів повинні накопичувати інформацію про їх об'єкти і базу оподаткування, результати розрахунків податкових зобов'язань та сплату податків за допомогою позасистемного відображення натуральних і грошових показників, а юридичні особи в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Що стосується використання рахунків бухгалтерського обліку для відображення податкових зобов'язань, то в нормативних актах відсутнє регулювання цього питання. Порядок відображення нарахованих податкових зобов'язань за місцевими податками і зборами в бухгалтерському обліку має бути визначений платником податків в обліковій політиці.

Найбільш доцільно на суми нарахованих податків і зборів здійснювати записи за дебетом субрахунку 794 «Податки за рахунок прибутку» рахунку 79 «Фінансові результати» та кредитом субрахунку 982 «Місцеві податки і збори» рахунку 98 «Податки за рахунок прибутку» (необхідно зробити зміни до назви рахунку), аналітичні рахунки за видами податків і зборів.

Визначені до сплати місцеві податки і збори відображаються за дебетом субрахунку 982 «Місцеві податки і збори» рахунку 98 «Податки за рахунок прибутку» та кредитом субрахунку 649 «Розрахунки за місцевими податками і зборами» рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами». Відповідно сплата місцевих податків і зборів має відображатися за дебетом субрахунку 649 «Розрахунки за місцевими податками і зборами» рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами» та кредитом рахунку 31 «Рахунки в банках».

Отже, запропонована система вдосконалення обліку об'єктів оподаткування і податкових зобов'язань щодо місцевих податків і зборів має забезпечити зменшення масштабів ухилення від оподаткування.

Список використаних джерел

1. Занько Б. М. Проблемні аспекти накопичення в обліку інформації щодо об'єктів та баз оподаткування для обчислення місцевих податків і зборів. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. № 19. С. 1266–1271.
2. Куцик П. О., Полянська О. А. Облік і звітність в оподаткуванні : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. 508 с.
3. Куцик П.О. Інтегровані системи обліку і звітності в корпоративному управлінні: теорія, методологія, організація. URL: http://nasoa.edu.ua/wp-content/uploads/zah/kutsyk_dis.pdf
4. Онищенко В. Книга обліку доходів та витрат платника єдиного податку. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/person/37-onyshchenko?page=2>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання: Наказ Мінфіну України від 13.09.2016 р. № 818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text>
7. Теловата М. Т., Пантелеєв В. П., Безверхий К. В., Григоревська О. О., Ковач С. І., Юрченко О. А. Облік і звітність в оподаткуванні : навч. посібн. для студ. закл. вищ. освіти спец. 071 "Облік і оподаткування". Київ : НАСОА, 2019. 508 с.
8. Шевченко Л. Я. Інтегрований облік в управлінні процесом оподаткування підприємства. *Облік і фінанси*. 2016. № 2. С. 90-94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2016_2_15.